

УДК 65.012.122

Плотніченко С.Р., к.е.н., доцент
Безверхня Ю.В., к.е.н., доцент
Таврійський державний агротехнологічний університет

ОПЕРАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Анотація. У статті проведено аналіз необхідності вдосконалення системи операційного менеджменту якості для посилення конкурентоспроможності підприємства. Для кращого розуміння внеску менеджменту в економіку нового часу варто визначити функції, через які реалізується вплив ОМ через менеджера на систему економіки

Ключові слова: операційний менеджмент, система управління, операційна система, структура управління операційним менеджментом, управління функції операційного менеджменту.

Постановка проблеми. Успішність та швидкість вирішення завдання становлення ринкових відносин в Україні визначальною мірою залежать від ефективності управлінської діяльності, що зумовлює необхідність докорінного оновлення усіх підсистем операційного менеджменту відповідно до вимог ринкової економіки.

За сучасних умов господарювання все більшого значення набуває операційний менеджмент, який забезпечує результативність основної повсякденної діяльності підприємств, що, у свою чергу, створює реальне підґрунтя для успішної реалізації їх загальних господарських цілей та місії в цілому. Формування ринкових відносин в Україні спонукає до кардинальної реформації управління у будь-яких сферах господарської діяльності. Причому за умов нестабільної ринкової кон'юнктури уваги потребують найбільш динамічні галузі, серед яких особливо виділяється роздрібна торгівля. Добре налагоджений операційний менеджмент можна розглядати як важливу передумову адаптації підприємства роздрібною торгівлю до ринкових умов господарювання та запоруку його життєздатності й успішності у конкурентному середовищі.

Закордонна менеджерська освіта давно вже практикує викладання курсу "Операційний менеджмент" як автономну нормативну дисципліну, тоді як в Україні вона не отримала широкого розповсюдження. Інтеграція України до європейського економічного простору вимагає уніфікації освітніх стандартів та освоєння й адаптації зазначеної дисципліни менеджерського циклу до вітчизняних умов господарювання [1].

Формулювання цілей статті. Метою статті є обґрунтування та розробка теоретико-методологічних засад операційного менеджменту роздрібною торговельного підприємства та практичних рекомендацій щодо його вдосконалення за умов трансформації економічної системи країни. З метою реалізації цільової установки передбачено вирішення таких задач: проаналізувати наукові підходи до визначення поняття "операційний менеджмент"; розкрити сутність категорій операційного менеджменту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню окремих складових операційного менеджменту саме у роздрібній торгівлі присвячені публікації таких вітчизняних та зарубіжних авторів: Б.М. Білого, І.О. Бланка, Д.О.Дербенцева, П. Зерматі, Г.О. Кравченко, Л.І. Кравченка, Л.О. Лігоненко, Г.В.Митрофанова, Л.П. Наговіциної, М.С.Порядкової, Т.Є. Унковської, Н.М. Ушакової, А.І. Юхименка. На сьогоднішній день фундаментальним дослідженням питань операційного менеджменту на підприємстві присвячені наукові праці зарубіжних авторів М.Альберта, Л. Гелловей, С.М.Лі, М. Мескона, В.Дж. Стівенсона, М. Ханна, Ф. Хедоурі. В Україні дослідження цієї досить автономної частини менеджменту обмежується розділом у підручнику Й.М.Завадського та навчальним посібником О.С.Курочкина. Слід також зауважити, що майже усі згадані науковці досліджують проблеми, що стосуються виробничої сфери господарювання, залишаючи поза увагою решту галузей.

Виклад основного матеріалу. Порівняльний аналіз існуючих на сьогодні тлума-

чень поняття “операційний менеджмент” виявив недостатню конкретність і чіткість визначень цієї досить автономної частини менеджменту. Виходячи з того, що операційний менеджмент притаманний кожній організації та є управлінською діяльністю, спрямованою щодо виробничих процесів певної організації на рівні окремих операцій, нами запропоновано таке тлумачення цього поняття: операційний менеджмент — це менеджмент у процесі створення товарів і надання послуг, який здійснюється на рівні операцій, починаючи із забезпечення організації потрібними ресурсами (входами) впродовж їх трансформації у виходи (готові товари й послуги) [2].

Оскільки операційний менеджмент має самостійне теоретично-прикладне значення, йому притаманний власний категоріальний апарат, логічна послідовність зв'язків у якому формується за таким ланцюгом: операційна система — операційний менеджер — операційна стратегія і програма — операційний процес — операція. Нами обґрунтовано основні категорії операційного менеджменту в діяльності підприємства роздрібно-ї торгівлі, розкрито та уточнено їх сутність.

Операційний менеджмент є сферою діяльності, у якій наука управління людьми поєднується з різними способами використання новітніх технологій. Основна його мета полягає в розробці й застосуванні максимально ефективних методів й інструментів створення благ для забезпечення споживачів якісною продукцією й послугами [3].

Операційний менеджмент є центральною ланкою підприємства і створюється на основі раціонального (вертикального і горизонтального) розподілу праці та поєднання в часі і просторі предметів, засобів і самої праці. За допомогою операційної функції проводиться сукупність дій з переробки ресурсів і постачання результатів діяльності в зовнішнє середовище. Операційна система складається із трьох підсистем:

- переробної — виконує продуктивну роботу, безпосередньо пов'язану з перетворенням вхідних ресурсів у вихідні результати;
- забезпечення — не пов'язана безпосередньо з виробництвом виходу, але виконує

необхідні функції забезпечення переробної системи;

- планування та контролю — отримує інформацію із зовнішнього і внутрішнього середовищ про стан переробної підсистеми та підсистеми забезпечення, опрацьовує цю інформацію й видає рішення про те, як має працювати переробна підсистема.

Структура управління операційною системою охоплює всі можливі дії, процеси, прийоми, пов'язані з безпосереднім випуском продукції (наданням послуг) [4].

Підсистема оперативного управління спрямована на виконання завдань оперативного забезпечення ритмічного виробничого процесу за раціонального використання ресурсів. Оперативне управління характеризується метою, критеріями досягнення локальних цілей, функціями, певною структурою. На підприємствах система оперативного управління побудована за ієрархічним принципом з розподілом функцій централізованого й децентралізованого управління.

Основний зміст операційного менеджменту полягає у виконанні таких функцій:

- планування — конкретизація й забезпечення завдань, встановлених поточним планом (уточнення обсягу й номенклатури продукції, встановлення декадних графіків, виробничих програм тощо);
- оперативний контроль — зіставлення фактичних параметрів технології та продукції, даних про хід виробництва з нормативними величинами;
- оперативний аналіз — своєчасна оцінка безперервності виробництва, виявлення причин відхилень процесу виробництва від запланованих.

Операційний менеджмент полягає як в ефективному, так і в раціональному управлінні будь-якими операціями.

Ефективність може бути визначена як досягнення поставлених перед системою цілей; у загальному значенні ефективність — це задоволення потреб покупців.

Раціональність — це досягнення цілей, чи задоволення потреб, з використанням мінімуму ресурсів.

На примітивному рівні комерційні організації існують лише за рахунок одержання прибутку, який можна визначити як:

Прибуток = Дохід – Витрати

Завдяки своєму подвійному впливу на прибуток операційний менеджмент відіграє життєво важливу роль в успіху організації. Головне при підвищенні ефективності – це забезпечення такого проведення операцій, щоби задовольнялися запити покупців. Організація забезпечує покупця тими послугами, які йому необхідні, щоби це відповідало його потребам, або виробляє товари, що потрібні покупцю, відповідно до визначених специфікацій.

Висновки. На сьогодні прогрес неможливо уявити без його рушійних сил: управління, розвитку, конкуренції та науки. Су-

часний економічний розвиток веде за собою виникнення нових професій, оновлення в інформаційних базах, нові програми в навчальних закладах та удосконалення всіх спеціальностей та кваліфікацій. Не є виключенням і операційний менеджмент, що через низку вдосконалень, доповнень в теорії та шліфуванні на практиці став невід'ємною частиною новітньої економіки, а операційний менеджер — це професія, що містить навички операційного працівника, аналітика, вченого своєї галузі та людину сучасності, що йде поряд з прогресом і знає, як і що треба змінити у підприємстві та в управлінні, щоби відповідати нормам і стандартом новітнього курсу економічного розвитку.

Список літератури

1. Операційний менеджмент якості на підприємствах в межах реалізації його інноваційного розвитку . [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://eir.pstu.edu/bitstream/handle/123456789/6137/%D1%81%20218.pdf?sequence=1>
2. Оцінка якості операційного менеджменту [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://sinp.com.ua/work/241732/Operac-jnij-menedzhment>
3. Операційний менеджмент підприємства.[Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.kazedu.kz/referat/122949>
4. Операційний менеджмент. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://pidruchniki.com/14361112/menedzhment/operatsiyniy_menedzhment
5. Операційний менеджмент [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.bestreferat.ru/referat-197065.html>

Summary. *Progress for today is impossible without its driving forces, like governance, development, competition and science. The latest economic development leads to new professions, updating information in databases, new programs in schools and improvement of all disciplines and qualifications. Not an exception and operational management, through a number of improvements and additions both in theory and in practice, the grinding has become an integral part of the latest economy and operational Manager is a profession which encompasses the operational skills of the employee, an analyst, a scientist in his field and the man of today, that walks in step with progress and knows how and what to change and the company and management to meet the norms and standard of the latest course of economic development.*

In the current economic conditions is becoming more important operational management, which ensures the performance of basic daily activities of enterprises, which, in turn, creates a real basis for the successful implementation of their common economic objectives and the mission as a whole. Formation of market relations in Ukraine encourages radical reformation of management in all spheres of economic activity. Moreover, in conditions of unstable market conditions the accents need to be the most dynamic sector, among which is retail trade. Well-organized operation management can be seen as an important prerequisite of adaptation of retail trade to the market economy and guarantee its viability and success in a competitive environment.

Keywords: *operations management, management system, operating system structure for the management of operational management, the management functions of operations management.*